

Türkiye'nin geldiği tehlikeli dönemeç..

Doç.Dr.Sait Yılmaz

2002 yılında FETÖ ile birlikte iktidara gelen AKP, Aralık 2015'te yolları ayrılana kadar başta Atatürkçü kesimler ve Ordu olmak üzere Cumhuriyet rejimizin temel değerlerine ve kurumlarına (hukuk, eğitim, medya vd.) büyük zarar verdi. PKK terör örgütü ile bölünme pazarlıkları yaparken, Sünni mezhepçi gündem ile Irak'ta Barzani'ye göz yumdu, Suriye'de iç savaşın ana sorumlusu oldu. Başta ABD olmak üzere Batılı güçlerin Ortadoğu Projesinin aktörü olayım derken, çevremizdeki terör bataklığının, harita çalışmalarının hedefi olduk. Temmuz 2015'de Ankara, tekrar PKK terörü ile mücadele sürecine dönerken, ABD'ye İncirlik açıldı ve IŞİD'a karşı koalisyonla katılındı. O tarihten beri ABD'nin arkasında olduğu bu iki terör örgütü Türkiye'yi intihar saldırıları ve iç savaş senaryoları sürekli kaos içinde tutuyor. ABD ve AB'nin bu iki terör örgütüne verdiği desteğin arkasında bir yandan içeride Ankara'yı PKK ile tekrar masaya oturtmak, diğer yandan Suriye ve Irak'ta devam eden harita çalışmalarına müdahil olmamıza engel olmak var. Yakın zamana kadar Esat-Rusya-İran cephesine karşı ABD-S.Arabistan ve Katar ittifakının yanında olan Ankara, ABD'nin oyununu nihayet görünce taraf değiştirmek zorunda kaldı.

Hep söylediğimiz gibi ABD'nin başından beri önceliği Suriye değildi. Türkiye, Halep sevdasında iken onların hesabı Irak ve Suriye arasında yeni ülke inşaları yapmaktı yani adına Kürt koridoru ya da ikinci, üçüncü İsrail dediğimiz devletçikleri kurmaktı. Kasım 2015'de Rus uçağının düşürülmesi ve Türkiye'nin Suriye sahnesinin önüne set çekilmesi ABD'yi çok rahatlatmıştı. Ankara, bir kez daha tüm söylediklerini inkâr edip Rusya'ya yanaştı ve ona teslim oldu. Geline aşamada Erdoğan rejimi hem ABD'nin hem de AB'nin şantajı ve kuşatması altındadır. Bu merkezlerin Türkiye üzerinde kontrollü kaos yaratmaya yönelik kriz yönetimi devam ediyor. Ama Erdoğan'ı şimdilik düşürme niyetleri yok çünkü şantaja açık hali ile hem Batı hem de Rusya Federasyonu için istediklerini yaptırmada çok elverişli bir konumdadır. Kıbrıs görüşmeleri bu şantajın altında yapılmaktadır. ABD ve AB'nin ne yapmak istediğini biliyorsunuz da, Türk kamuoyu Rusya Federasyonu'nun neler peşinde olduğunun pek farkında değil. Rusya, ABD ve AB'den sonra Türkiye'nin kapısındaki üçüncü şantajcı ülkedir. Hesaplarını Türkiye'ye göre değil, Batı ile paylaşım savaşında çıkarlarını maksimize edecek bir plan üzerinde yürütmekte ve Erdoğan'ın ne düşündüğü umurunda bile değildir. Bu makalenin konusu da Suriye ve Irak'taki muhtemel gelişmeler ışığında Türkiye'nin iç politikasını neler beklediği olacak çünkü dış politikamız bu gelişmelere bağımlı haldedir.

Suriye'de bizi bekleyenler..

Yeni ABD başkanı Trump için özel bir Suriye politikasından önce Rusya Federasyonu ile aralarında küresel seviyede sorunların ele alındığı ve pazarlıkların yapıldığı bir çerçeve anlaşması önce gelecektir. Bu çerçeve, Ortadoğu'nun kime ve nasıl bırakıldığı üzerinden bir siyasi plan ortaya çıkaracak. Muhtemelen Trump ve Putin arasında; Irak, YPG/PKK ve IŞİD ile mücadele parametreleri üzerinden pazarlıklar yapılacak ve bir anlaşmaya varılacak. Örneğin ABD askerlerinin çekilmesi karşılığında IŞİD ile mücadelenin Rusya inisiyatifine bırakılması, YPG/PKK'ya özerklik ve Irak'taki diğer düzenlemeler konusunda çerçeve bir anlaşma yapılacak. Şu aralar gündemde olan Astana Süreci aslında Halep'in Esat'ın eline geçmesi sonrası Suriye'nin batısındaki cephenin yeniden düzenlenmesi, bunun için de ateşkes sağlanması ile ilgilidir. Rusya bir yandan İran'ı, diğer yandan İdlib'e toplanan Sünni cihatçıların hamisi konumuna soktuğu Türkiye'yi gemliyor. İran, Rusya'nın

kendisinden çaldığı Esat'ın kurtarıcısı rolünden oldukça rahatsız. Türkiye ise Rusya'ya yanaşırken, Suudi Arabistan ve Katar ile sahada yürüttüğü ittifakı çelişkiye giriyor. Suudi Arabistan ve Katar'ın elindeki tek koz ateşkesi bozmak ve Astana'ya çağrılmadıkları için bunu kullanıyorlar. Suudi Arabistan ve Katar'ı asıl çıldırtan ise Astana'ya Mısır'ın çağrılması; Rusya, bölgesel müttefik ağını genişletiyor, Mısır ile Arap cephesini bölüyor.

Astana'dan bir siyasi çözüm ve harita çıkması mümkün değil. Bu tür beklentiler Cenevre'de BM gözetiminde yapılacak ve ABD'nin de katılacağı görüşmeleri bekliyor. Astana'da ise Rusya, Türkiye ve İran'a kendi dış politikasının 93. Maddesini dayatıyor. Yani konuyu BM çerçevesi içinde ABD ile pazarlığa bırakmak, Türkiye gibi bölge ülkelerinin özel gündemlerini tartışma dışında tutmak. Rus dış politikasının 94. Maddesi ise sırada bekliyor; "bölgedeki Kürtlerin haklarının korunması". Esat'ın Astana'da her şeyi konuşuruz mesajı önemli çünkü bu mesaj Türkiye'ye "sana güvenmiyorum, seninle YPG/PKK'yı konuşmam, müzakere etmem" diyor. Esat da Türkiye'den intikam almak için YPG/PKK'ya özerklik veren Rusya ve ABD'nin bulunduğu federasyon formülüne sıcak davranıyor. Bu Esat için bir zorunluluk çünkü Suriye'de gelinen noktada ülkenin doğusunu kurtarması için yeterli gücü yok. Önceki yazımızda ABD ve Rusya Federasyonu arasında Suriye'nin geleceği konusunda bir plan olduğunu söylemiştik ama pek inanan olmamıştı. Şimdi sıkı durun; Rusya Federasyonu ve Esat rejimi, YPG/PKK'ya özerklik sözü verdi. Bu uzun zamandır bahsettiğimiz Trump ve Putin arasında yakında atılacak adımların da ön habercisidir.

YPG/PKK için özerklik planı..

Önümüzde henüz uzun bir süreç var ve şimdilik federasyon veya YPG/PKK'nın ne olacağı çok önemli değil çünkü henüz sahadaki farklı öncelikler devam ediyor. Rakka, El Bab ve IŞİD'in yok edilmesi konuları çözülmeden bir barış anlaşması ortaya çıkmayacak ve YPG/PKK konusu da hep ötelenecek. Peki, bizi bekleyen askeri senaryolar neler? En başta da söylediğimiz gibi Rusya kendi çıkarlarının peşindedir; Türkiye kapısına gelmiştir ve o da bu durumu kullanmaktadır. Türkiye, Fırat Kalkanı ile ara bölgeye bir siyasi planı olduğu için girmedir. Rusya istediği için onların vekâlet savaşını yapıyoruz. Girdiğimiz bataklıkta şimdilik El Bab çukuruna saplandık ama çıkışımız gene Rusya'nın işaretine bağlı. El Bab'ı ele geçiresek de döneceğiz, bölgeyi Esat ve Hizbullah'a teslim edeceğiz. Diğer önemli bir ihtimal ABD ve Rusya anlaştağında bölgenin IŞİD'tan temizlenmesinde Türkiye'ye Rakka hedefi gösterilebilir. Yani Mehmetçik bu sefer Rakka yollarında şehit olurken, Türkiye'de de bombalar patlamaya devam edecek ama sonuçta gene ABD-Rusya planına hizmet edeceğiz. Erdoğan şu an Putin'in İdlib şantajında; burada 7 örgüte ait 60 bin İslamcı savaşçı hala Ankara'nın hamiliğinde. Rusların aklında bunları El Bab bölgesine nakledip, IŞİD'a karşı savaştırmak var¹. Rakka'nın ele geçirilmesinde ise ya YPG/PKK ya da Türk askeri kullanılacak.

Putin başta olmak üzere Rusya'yı yönetenler, Ortadoğu'nun siyasi haritasının yeniden çizilmesinde sadece kendi çıkarlarını düşünüyorlar. Rusya, biri Sünnilerin liderliğine oynayan, öteki ise Şiiliğin tartışılmaz lideri olan bölgenin en önemli iki devletini yanına alarak, Irak ve Suriye'yi de onlara ekleyerek, Mısır'ı da bu cepheye katarak bölgede cihatçı terörizme karşı kara gücü sorununu çözerken, Batılılar için de bu zemini ortadan kaldırmaktadır. Rusya şimdilik YPG/PKK konusunu görmezden geliyor gibi yapmaktadır. El Bab ve Rakka'dan sonra sıra YPG/PKK konusuna çözüme gelecektir. PKK'yı terör örgütü olarak tanımayan ve Rojava'da üsleri olan

¹ İlhan Çaralan, Rusya'nın gölgesinde Irak-Türkiye ilişkileri, Evrensel, (05 Ocak 2017).

Rusya'nın PYD ile Esad arasında 'gevşek bir federasyon' üzerinden anlaşma sağlamaya yönelik çalışması var². Bu durumun, Türkiye'nin NATO ile olan ilişkisinin bitmesinden tutalım, Türkiye'nin görmekten hoşlanmayacağı aktörlerin, mesela PYD'nin, daha fazla güçlenmesine kadar varabilecek sonuçları olabilir. Türkiye artık bölgede bir özne olmaktan ziyade nesne olmaya başlıyor. Özetle, Türkiye'ye 2012 yılından beri Suriye'de neden olduğu kanlı çatışmaların hesabı pahalıya ödetilecektir.

Irak cephesi..

Ankara'nın Türkmenler, Kerkük ve Musul sorunu umurunda değil. İç kamuoyuna yönelik Irak'ın kuzeyindeki PKK varlığı ve özellikle ikinci Kandil olan PKK'nın Sincar kantonu gündeme getiriliyor. Sincar ile sanki her şey bitecek. Başika'daki Türk askeri varlığının hedefi zaten PKK değil, İran'a karşı Sünni İslamcı yetiştirmektir. Barzani ise bize petrolünü satmak için her zamankinden daha fazla bize muhtaç ve memurlarının maaşını Türkiye'den aldığı para ile ödeyebiliyor. Buna rağmen bağımsız devlet hayali için gün sayan Barzani karşısında Ankara, petrol satışı ve kaçak ekonomi gibi sığ bakışını aşamadı çünkü "Sünni Barzani Şii Türkmenlerden iyidir" kafası değişmedi. Ancak, Rusya ile yakınlaşma Irak ile de ilişkilerde de kendini gösterdi ve artık Erbil'e gitmek için önce Bağdat'a gitmek gerektiğini öğrendik. Barzani ile ilişkilerin bölgesel dengeler nedeni ile bozulması çok yakın hatta eli kulağında diyebiliriz. Barzani'yi Irak'ın kuzeyindeki dengelerde, Şii ve Sünni Araplar ile ilişkilerinde iyi günler beklemiyor.

Başbakan Binali Yıldırım ile Irak Başbakanı Haydar el İbadi arasındaki görüşmelerde beklendiği gibi; Türkiye ile Irak arasında hiçbir ciddi sorunun olmadığı söylendi ve iki ülkenin terörizme karşı mücadelede işbirliğinden, karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesinden söz edildi. Başika, Telafer, Musul vb. konularda hiçbir gelişme yok. Tek olumlu gelişme Bağdat ile diyalog kapısının açılması oldu. Irak'taki gelişmelerde AB-Rusya anlaşmasını bekliyor. Trump, Suriye'yi verip, Irak'a ağırlık verebilir ya da isteklerini söyleyip iki ülkeyi ve IŞİD'i Rusların inisiyatifine bırakabilir. Irak ile ilgili önümüzde önemli gelişmeler olacak. En önemlisi, ABD ve İran arasında gerilim artacak, -bunun için özellikle İsrail'in bastırıldığını anlamak güç değil. Bu gerilim Irak'a da yansıtacak, bu yüzden gittikçe yalnızlaşan İran gibi Bağdat yönetimi için de Türkiye kapısı daha önemli hale geldi. Türkiye'de patlayan bombaların asıl amacı da zaten Irak'a müdahil olmamızı engellemek. Irak'ın kuzeyine 2006'dan beri kara harekâtı yapılmıyor, hava harekâtı ile harcanan mühimmata yazık oluyor.

İç ve dış politika çelişkilerimiz..

Türkiye'nin bugün uyguladığı dış politikanın önceden düşünülmüş bir çerçevesi ve hedefi bulunmamaktadır. Dış politika, iç politika parametreleri üzerinden kamuoyuna mesaj vermeye yönelik olarak fırsatçı ve pragmatik bir anlayışla günü kurtarmaya yöneliktir. Ne Erdoğan'ın kapsamlı bir dış politika yürütecek kadrosu var ne de kendi özel gündemi nedeni ile başkalarını dinlemeye tahammülü bulunmaktadır. Suriye ve Irak'ta yanlış işlere bulaşmamız bize iç politikada sürekli kaos ve istikrarsızlık ile ödettirilmekte, Ortadoğu denkleminin dışına itilmektedir. Yeni Ortadoğu'nun Kürtlerle ilgili planı Türkiye'den de bir şeyler koparmak niyetinde olduğundan, iç savaş senaryoları artık günü birlik provokasyonlarla tetiklenmeye çalışılmaktadır. Ekonomiden, intihar bombacılarına, büyükelçilerin öldürülmesinden yeni suikastlara her türlü provokasyona açık bir ülke haline geldik. Hemen güney

² Burak Bilgehan Özpek, "Türkiye, Rusya'nın PYD ile Esad arasındaki olası 'federasyon' anlaşmasından haberdar mı?" Gazete Karınca, (05 Ocak 2017).

sınırlarımızda oluşan kangrenli bölgeler ve büyük bir İslamcı potansiyeli taşıyan göçmen nüfusun etkileri ülke istikrarsızlığın kaynağı olarak önümüzdeki on yıllara damga vuracaktır.

Ülke önümüzdeki iki ayı başkanlık sistemi tartışmaları ile geçirecektir. Erdoğan'ın aklında Büyük Türkiye ya da 2023 veya 2053 hedeflerinden öte tek bir şey var; kendisini kurtarmak. Başkanlık sisteminin ona en az 13 yıl belki de 18 yıl daha (son yılında erken seçime gidilirse) güçlü ve korumalı bir şekilde iktidar olma imkânı sağlayacağını düşünmektedir. Bütün gücün tek insana bırakıldığı bir sistemde anayasanın, tıpkı Abdülhamit döneminde olduğu gibi bir hükmü yoktur. Yani şu an Türkiye'yi bekleyen yeni anayasa değil, gerçek bir anayasamız olacak mı daha da açıkçası anayasasızlık tartışmasıdır. Erdoğan bize Osmanlının eyalet modelini örnek gösteriyor ve Kürtleri böylece özerk eyaletlerle kontrol edeceğini sanıyor. Ülkeye Suudi Arabistan modelini getirmek istiyor yani din devleti ile ülkeden aklın ve bilimin önceliğinin yerine din kitaplarını koymak istiyor. Aklında 2023'de Cumhuriyet rejiminin tasfiye ederek, gerici akımların 100 yıllık öcünü almak, sonra da Suudi Arabistan ve Katar ile birlikte Sünni eksen kurmak hatta birleşmek var.

Bütün bunların yapılması sadece anayasa ve değerlerin dönüştürülmesi ile olmaz; kurumlar da yeniden yapılandırılmalıdır. Erdoğan, FETÖ bahanesi ile kendi darbesine devam ediyor;

- TSK'nın mevcudu yarı yarıya (330 bin) azaldı, kurmay subayların hemen hemen tamamı hapse atıldı, laik subay temizliği son hız devam ediyor ve hükümetin askerleri (Tanrı Generaller) artık Genelkurmay Başkanı'ndan emir almıyorlar, gidip Cuma günleri Meclis'teki siyasi amirleri ile görüşüyorlar.

- İstihbarat ve polislerin hafızasının yok edilmesi ve dönüştürülmesi zaten uzun zamandır devam ediyordu; AKP polisi 250 bin mevcuda ulaştı ve hala Erdoğan'ın koruma ordusu için özel harekât polisleri sınavları bitmek bilmiyor. İstihbarat yapılanması ise Abdülhamit'in muhbir teşkilatına dönüşüyor.

- Hukuk ve eğitim içler acısı üstelik artık bunlarla Türkiye yürümez diyenler son 15 yılda ülkeyi bu hale getirenler. Tutuklu asker, polis, kamu çalışanı gibi hâkim ve savcıların sayısı da on binlere ulaştı. Üniversiteler, medya yani tüm özgür düşünce sindirildi. FETÖ ile mücadele, Türkiye'yi dönüştürme işinin örtüsü oldu.

Ak MİT, Ak Polis ve Ak Jandarma'dan sonra Ak Ordu'ya gidiyoruz. Eğitim, hukuk ve medyadaki operasyonların nedeni başta laiklik olmak üzere Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyetin tüm ilke ve kurumlarının toptan tasfiyesi için hafıza kaybı yaratmak ve dönüşümün sorunsuz yürümesini sağlamaktır.

Sonuç; büyük travmaya doğru..

Bununla beraber halkı en çok endişelendiren ekonomi; artan döviz ve beklenen büyük devalüasyon. İnsanlar paralarını dolara yatırıyor, paralarını bankada tutmak istemiyor ve kaçacak ülke arıyor. Türk ekonomisi aslında 2013 yılında kâğıt üstünde battı ama %40 kayıt dışı ekonomi ve nereden geldiği belli olmayan paralar ile bugüne kadar ayakta duruyordu. Para çoktan bitti, ekonominin birkaç ay daha iyi gösterilmesi yani referanduma kadar ayakta kalması lazım. Bunun için anayasa görüşmeleri son sürat gidiyor. Ekonomi için en büyük tehlike ülkenin öngörülemez geleceği yani siyasi belirsizlik. Bu belirsizliğin dönemeçlerini ve ülkeyi bekleyenleri sıralayalım;

- Önümüzdeki 10 gün içinde TBMM’de yeni anayasa görüşüldükten sonra eğer 330 tekrar bulunursa iki aylık referandum süreci başlayacak.

- İki ay sonra referandumda da anayasaya kabul çıkarsa başkanlık sistemi gelecek.

Bu süre zarfında ülkede belirsizlik devam edeceği için döviz yükselmeye, yatırımlar beklemeye devam edecek. Eğer başkanlık sistemi kabul alırsa artık ülke demokrasiden otoriter bir rejime geçtiğinden Batıdan bir yatırım beklenemez. Yani asıl çöküş sonra başlayacak ama kimin umurunda. Başkanlık sistemi referandumda hayır alırsa bu durumda erken seçim gündeme gelecek ve Erdoğan bu sefer 400 milletvekilini bulmaya çalışacak yani belirsizlik devam edecek.

Peki, bütün bunlar olurken, muhalefetin durumu nedir? Aslında bugün CHP diye bir parti yok. Kılıçdaroğlu ve Bahçeli Erdoğan’a hizmet eden ayrı birer sürüm ve birbirlerini tamamlıyorlar. Kılıçdaroğlu, Erdoğan için daha kıymetli çünkü laik tabanı onunla kontrol ediyor yani Atatürkçü kesimi CHP üzerinden oyun dışı tutuyor. O yüzden güvenliği (!) çok önemli. Bahçeli ile MHP Türkçü değil, İslamcı bir parti oldu ve AKP ile hemen hemen aynı tabana hitap ediyorlar. MHP parti olarak AKP’nin kötü bir kopyası olmaya çalışıyordu şimdi tamamen yolları birleşti. Başkanlık görüşmeleri esnasında bir HDP milletvekilinin MHP sıralarındaki Bahçeli’ye hitap ile “Bu ülkeyi size böldürmeyeceğiz” demesi durumu özetlemektedir. Neden böyle diyor çünkü ülkenin geldiği aşama nihayetinde bir dinci-laik çatışmasına gitmektedir. Son yıllarda pek çok Kürt vatandaşımız dincilik ile kandırıldı ve onlar için seçenek zaten bölücülük değil, sekülerlik tarafıdır. Başkanlık rejimine geçilmesi ile birlikte Türkiye olarak büyük bir travma yaşayacağız. Laik Kürt ve Alevi vatandaşlarımızın tutumu bu travmanın şiddetini belirleyecektir. Ya Cumhuriyet değerlerini savunanlar işi dış güçlere bırakmadan milli bir çözüme gidecek ya da bu ülke Arabistan gibi 50-60 sene kadar teokrasiye mahkûm olacaktır. Seçimimiz dini otorite ile demokrasi arasında olacaktır. Laiklik olmadan demokrasi olmaz. Bu sadece din ve devlet işlerinin ayrılması kavgası değildir. Akılcılık ve bilimi yani Atatürk’ün seçtiği yolu tekrar rehber edinmek için mücadele vermektir.